

Jaarverslag 2007

1. Historiek

In 1999 werd de Wetenschappelijke Raad van de Stichting Integratie Gehandicapten (SIG) aangezocht om samen te werken met Nederlandse wetenschappers aan een Vlaamse aanpassing van de Groningse Ontwikkelingsschalen. Het daarop volgend overleg met externe deskundigen maakte al snel duidelijk dat er in Vlaanderen een grote nood bestond aan een platform met betrekking tot alle aspecten van testconstructie, testrevisie en testgebruik.

Dit idee werd in een informeel overleg met de toenmalige Centrale voor Studie- en Beroepsoriëntering (CSBO, nu VCLB) uitgewerkt. Zoveel mogelijk instellingen, centra en personen die zich bezighouden met diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening werden aangeschreven om samen een platform rond deze diagnostiek te vormen.

In september 1999 sloegen vertegenwoordigers van deze instellingen en centra de handen in elkaar en het Vlaams Forum voor Diagnostiek was werkelijkheid geworden. In oktober 2000 werd het informele VFD omgevormd tot de v.z.w. "Vlaams Forum voor Diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening" (Belgisch Staatsblad 2/8/01). Op 18 mei 2004 werden de statuten gewijzigd door de Algemene Vergadering, zoals voorzien in de nieuwe wet op de v.z.w.'s.

De leden van het VFD zijn vertegenwoordigers van de verschillende universiteiten en hogescholen, van de centra voor leerlingenbegeleiding, van de centra voor geestelijke gezondheidszorg, van de revalidatiecentra en consultatiebureaus voor gehandicapten en van de centra voor ontwikkelingsstoornissen.

2. Doelstellingen

De v.z.w. VFD heeft tot doel kwaliteitsvolle diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening in Vlaanderen te bevorderen. Haar prioritaire initiatieven liggen op het vlak van:

- Inventariseren van de noden in de verschillende sectoren m.b.t. het instrumentarium en het gebruik ervan
- Het bevorderen en bepleiten van samenwerking tussen alle actoren die aan de noden kunnen voldoen
- Adviseren, bevorderen en bewaken van oordeelkundig gebruik van het diagnostisch instrumentarium
- Ter beschikking staan van opleidingen, beroepsverenigingen en alle andere betrokkenen
- Een aanspreekpunt zijn voor overheid en uitgeverijen
- De maatschappij sensibiliseren voor en informeren over evoluties op het vlak van diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening

3. Voorziene activiteiten voor 2007

- Nadenken over “symposium 2008” rond voor het VFD relevante thema’s
- “Diagnostiek op de (beleids)kaart”: voorbereidend werk doen (werkgroep) om al actie te ondernemen.

De stand van zaken wat de realisatie van deze objectieven betreft, worden in volgend hoofdstuk besproken.

4. Activiteiten

4.1 Raad van Bestuur

In 2007 vergaderde de Raad van Bestuur op 20 maart 2007. Voor de inhoud van de bespreking en de besluiten verwijzen we naar het verslag. Verdere formele vergaderingen werden niet gehouden. De Raad van Bestuur bleef via mail, telefoon en vergaderingen ter gelegenheid van het “project” contact onderhouden

4.2 Algemene Vergadering

De vereniging hield haar Statutaire Algemene Vergadering op 20 maart 2007. 21 van de 35 leden waren aanwezig, 10 leden hebben zich verontschuldigd, waarvan er 3 een volmacht meegegeven hebben.

Voor de inhoud van de besprekingen en de besluiten verwijzen we naar het verslag. Geïnteresseerde leden zijn ook steeds welkom op de vergaderingen van de Raad van Beheer en sommigen doen dat ook.

4.3 Uitbreiding van de vereniging/vervanging leden

De Algemene Vergadering keurde volgende kandidaturen goed:

- Johan David, VCLB-koepel, vervoegt Stefaan Jonniaux.
Johan is licentiaat in de pedagogische wetenschappen, afstudeerrichting sociale agogiek en licentiaat familiale en seksuologische wetenschappen (K.U.Leuven). Hij is sinds 2006 verbonden aan VCLB-koepel en verantwoordelijk voor de domeinwerking schoolloopbaanbegeleiding, de themawerking “protocollering en diagnostiek”, de doelgroepenwerking Beroepssecundair Onderwijs en het secretariaat VCLB forum diagnostiek.
Lid van de Raad van Bestuur.
- Ilse Van Grimbergen, COS Antwerpen, in vervanging van Katrien Sniekers.
Ilse is klinisch psychologe (VUB) en volgde het postgraduaat Management in de Gezondeids en Welzijnszorg (EHSAL Management School). Sinds maart 2006 is ze coördinator van het Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen (COS) te Antwerpen. Ze heeft een centrale rol in en eindverantwoordelijkheid voor het beheersen van de instroom en de organisatie van de planning en werking van het COS.
Lid van de Algemene Vergadering.

4.4 Diagnostiek op de beleidskaart

- Naar aanleiding van de Algemene Statutaire Vergadering verspreidde de voorzitter de visietekst “Diagnostiek op de beleidskaart”:

Diagnostiek op de (beleids)kaart

Vier van de zes doelstellingen van het VFD luiden als volgt:

- Adviseren, bevorderen en bewaken van oordeelkundig gebruik van het diagnostisch instrumentarium
- Ter beschikking staan van opleidingen, beroepsverenigingen en alle andere betrokkenen
- Een aanspreekpunt zijn voor overheid en uitgeverijen
- De maatschappij sensibiliseren voor en informeren over evoluties op het vlak van diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening

Wie de situatie van diagnostiek vandaag kent, stelt vast hoe actueel deze doelstellingen vandaag nog zijn en hoeveel er nog zal moeten gebeuren om deze te realiseren.

Een aanzet om diagnostiek het maatschappelijk en functioneel belang te geven die het verdient, was de studiedag van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (toen nog VFSIPH) op 14/12/2005. Er werden opties genomen inzake de organisatie van de diagnostische centra (MDT's), erkend door het VAPH en er werd geopperd dat een sectoroverschrijdend expertisecentrum een nuttig instrument zou zijn om nu en in de toekomst een performante en functionele diagnostiek te stimuleren, te ontwikkelen en te bewaken:

Uit de visietekst van het VFSIPH, juni 2006, weerhouden we volgende uitspraak wat betreft het Expertisecentrum:

"In eerste instantie zal dit centrum niet aanwezig zijn aangezien het intersectoraal overleg nog gestart moet worden.

Het centrum bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende beleidsdomeinen, academici, mensen uit het werkveld.

Mogelijke taken voor het expertisecentrum zijn:

- *Systematisch opstellen van protocollen voor de belangrijkste probleemgroepen en dit voor alle fasen van het proces*
- *Onderzoek naar D&I (ontwikkelen en valideren van nieuwe meetinstrumenten).*
- *Ontwikkelen van een kwaliteitscontrole voor de MDT's."*

Sindsdien werd hierover niets meer gehoord noch gezien. Mogelijks is dit medebepaald door de omvorming van het VFSIPH tot enerzijds het VAPH en anderzijds de Vlaamse Inspectiedienst (voor welzijn en gezondheid) in het kader van beter bestuurlijk beleid. Maar anderzijds toont deze lange latentietijd aan dat diagnostiek niet hoog op de beleidsladder staat.

Een ander teken aan de wand is de manier waarop de grootste testuitgever, Harcourt, te werk gaat: de Vlaamse aanpassing van de TEA-Ch (zonder te toetsen of de normering wel aangepast is aan de Vlaamse populatie en met nog vele slordigheden in de tekst), de producten die Harcourt in de onderwijswereld promoot en de recente sluiting van het Vlaams Harcourtfiliaal, zijn duidelijke aanwijzingen dat diagnostici voor hen niet meespelen.

Bovendien wordt er vanuit de overheid steeds gevraagd om aan "goede diagnostiek" te doen, worden er "limitatieve testlijsten" opgesteld, zonder dat men zich afvraagt hoe en met welke middelen dit allemaal dient te gebeuren en zonder te controleren of de tests op deze lijsten wel genormeerd zijn voor de Vlaamse populatie.

Tijdens een vergadering d.d. 15/02/2007 op uitnodiging van de Belgische Federatie van Psychologen over de Harcourtsluiting werd aan het VFD gevraagd om, in naam van de verschillende organisaties die daar vertegenwoordigd waren, een ernstige poging te doen om diagnostiek op de beleidskaart te krijgen. De versnipperde en soms door beroepsbelangen gekleurde acties van verschillende verenigingen, ook van het VFD, haalden tot nu toe immers weinig uit. Een gezamenlijke actie misschien wel. Het lijkt mij logisch dat het VFD, nu gesteund door vele anderen¹, terug begint waar het zijn eerste succesje op beleidsvlak kon boeken: het VAPH.

- Hierdoor kan de rol van het VAPH in verhouding tot de inspectiedienst voor ons verduidelijkt worden.
- Tevens kan bij (één van) beiden geijverd worden om opnieuw de draad op te nemen en verder te gaan met het ontwikkelen van een beleidsvisie op diagnostiek. Een kenniscentrum voor diagnostiek zou een uitstekend spoor kunnen zijn. Het kenniscentrum kan uitgroeien tot een effectieve "diagnostiekwijzer" die erin slaagt al zijn kernactiviteiten te verwezenlijken met en via andere organisaties.
- De kernactiviteiten van het kenniscentrum kunnen o.a. zijn:
  - Inventariseren van de noden in de verschillende sectoren m.b.t. het instrumentarium en het gebruik ervan.
  - Het bevorderen en bepleiten van samenwerking tussen alle actoren die aan de noden kunnen voldoen.
  - Adviseren, bevorderen en bewaken van oordeelkundig gebruik van het diagnostisch instrumentarium.
  - Ter beschikking staan van opleidingen, beroepsverenigingen en alle andere betrokkenen.
  - Een aanspreekpunt zijn voor overheid en uitgeverijen.
  - De maatschappij sensibiliseren voor en informeren over evoluties op het vlak van diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening.

¹ Conform de afspraak tijdens de BFP-vergadering van 15/02/07 met aldaar aanwezig vertegenwoordigers van BFP, KU Leuven, UGent, VCLB-forum diagnostiek, DGGZ, CAP, Consulatiebureaus, VDAB, Katho-Ipsoc, Lessius, Howest-Vesalius, SIG.

- Deze visietekst leidde ertoe dat het VFD de rol op zich nam om samen met en in naam van een grote groep belanghebbenden actie te ondernemen om diagnostiek op de beleidskaart van Vlaanderen te krijgen met volgend actieplan:

Wie in de praktijk de huidige situatie van diagnostiek in deze sectoren kent, stelt vast dat het beleid hier veel van verwacht. Diagnostiek speelt in het leven van heel wat mensen op bepaalde momenten een belangrijke rol, bv. op scharnierpunten in de onderwijsloopbaan, bij leerproblemen, bij zorgtoewijzing of bij het zoeken naar een passende job. Tijdige onderkenning van problemen of stoornissen, een juiste indicatiestelling en handelingsgerichte diagnostiek werken hierbij welzijnsverhogend en kostenbesparend.

In de praktijk ervaart de diagnosticus echter dat hij/zij onvoldoende aan deze verwachtingen kan voldoen. Een aantal knelpunten is hiervan de oorzaak.

Knelpunten

- men beschikt niet altijd over de juiste, degelijke diagnostische instrumenten
- er is geen enkele overkoepelende en gezaghebbende kwaliteitscontrole op de diagnostische producten die door uitgeverijen op de markt gebracht worden
- er zijn geen duidelijke en afdwingbare regels inzake de bevoegdheid om bepaalde diagnostische instrumenten te gebruiken en specifieke problematieken te diagnosticeren
- wetenschappers worden niet gestimuleerd om te werken aan testontwikkeling
- de budgetten voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek worden niet planmatig ingezet voor kwaliteitsverbetering van diagnostische processen en instrumenten
- er zijn geen formele afspraken om diagnostische processen en producten intersectoraal op elkaar af te stemmen: welzijn, onderwijs, tewerkstelling en gezondheidszorg blijven aparte diagnostische circuits.

Oplossing

Het installeren van een Kenniscentrum voor Diagnostiek of een Coördinatiecentrum is o.i. hiervoor de beste oplossing, omdat op die manier coördinerend en sturend kan worden gewerkt. De opdracht van een dergelijk Kenniscentrum zien wij als volgt:

- onderzoeken en inventariseren van de problemen inzake diagnostiek
- opstellen van korte- en langetermijnplannen waarbij de belangen van de praktijk, van het beleid en van de verschillende sectoren onderling op elkaar worden afgestemd
- adviseren van het beleid
- probleemoplossend optreden, o.m. door het projectmatig financieren van onderzoek inzake testrevisie en –ontwikkeling, het ontwikkelen van diagnostische richtlijnen, het ontwikkelen van kwaliteitscriteria voor de diagnostische praktijk inzake instrumentarium en gebruiksbevoegdheid
- ondersteunend, begeleidend en desgevallend bijsturend optreden bij problematische uitoefening van diagnostiek
- coördinerend en afstemmend optreden tussen professionelen, diensten, gebruikers, producenten en overheden

Een Coördinatiecentrum heeft dezelfde opdrachten maar maakt hierbij gebruik van de eventueel reeds aanwezige structuren binnen de verschillende overheden.

Actie

Het VFD wil hiertoe op korte termijn het volgende ondernemen:

1. Bovenstaande mogelijke oplossing bespreken met de bevoegde overheden. Omdat het VFD reeds intens was betrokken bij de organisatie van het VAPH-symposium over diagnostiek op 19/09/2005, wil het VFD:
  - a. dit in het VAPH en met de Inspectiedienst Welzijn en Gezondheid bespreken
  - b. dit met de voogdijminister van deze agenschappen bespreken
  - c. dergelijke gesprekken voeren met andere overheden indien tijdens a en/of b hiervoor opportuniteiten worden vastgesteld, o.a. met de minister van Onderwijs in het kader van het Leerzorgplan.
2. De resultaten van deze besprekingen vóór 31 januari 2008 overleggen met de partners die het VFD voor dit initiatief hebben gemandateerd, en verdere actie bepalen.

- Daartoe diende eerst een mandaat gevraagd te worden aan de verschillende organisaties:

Geachte,

Wie in de praktijk de huidige situatie van diagnostiek in de social-profit en andere sectoren kent, stelt vast dat het beleid hier veel van verwacht maar er weinig voor doet.

Men weet dat diagnostiek in het leven van alle mensen op bepaalde scharniermomenten een belangrijke rol speelt; tijdige onderkenning en een juiste indicatiestelling van problemen is kostenbesparend; efficiënte zorgtoewijzing, onderwijskeuze, jobbegeleiding en hulpverlening verhoogt de levenskwaliteit...

Men verwacht dat dit allemaal deskundig en efficiënt gebeurt.

Iedere professioneel ervaart echter dat het geen sinecure is aan deze verwachtingen te voldoen.

De *voornaamste reden* hiervan is het ontbreken van een samenhangend beleid:

- een professioneel moet deskundig zijn maar men staat onvoldoende stil bij het gebrek aan degelijke diagnostische instrumenten²
- deze instrumenten dienen gebruikt te worden door bevoegde personen, maar een duidelijke regeling inzake certificering ontbreekt
- in de praktijk moet over de grenzen van de eigen dienst worden samengewerkt, maar iedereen stelt nog regelmatig vast dat diagnostische processen worden overgedaan
- uitgevers zouden enkel kwaliteitsvolle producten op de markt moeten brengen, maar hierop is geen enkele gezaghebbende kwaliteitscontrole
- dat er onderzoek zou gebeuren om bestaande instrumenten bij te schaven of nieuwe te ontwikkelen, is evident maar men staat niet stil bij het feit dat onderzoekers niet gestimuleerd worden om hierin te investeren
- budgetten voor praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek worden nuttig gebruikt, maar enige coördinatie om deze ook gericht in te zetten voor kwaliteitsverbetering van diagnostische processen en instrumenten ontbreekt...

Een andere reden is het feit dat er vanuit de praktijk geen gecoördineerde actie wordt ondernomen om dit bij beleidsmensen aan te kaarten. Met de grootste inzet en de beste bedoelingen doet iedere beroepsorganisatie en iedere koepel een en ander om problemen op het vlak van diagnostiek onder de aandacht te brengen. Dit versnipperd optreden brengt duidelijk geen aarde aan de dijk.

Tijdens de vergadering d.d. 15/02/2007 op uitnodiging van de Belgische Federatie van Psychologen n.a.v. de sluiting van het Vlaams filiaal van testuitgever Harcourt werd aan het VFD gevraagd om, in naam van de verschillende organisaties die daar waren vertegenwoordigd, een ernstige poging te doen om diagnostiek op de beleidskaart te krijgen. Zonder een gecoördineerde inspanning zullen diagnostici immers nooit een partij zijn voor uitgevers en voor beleidsmakers.

Tijdens de Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van het VFD op 20 maart verklaarden de leden zich akkoord met dit initiatief. De voorwaarde hiervoor is dat het VFD hiervoor duidelijk gemandateerd is. Onze stem zal pas gehoord worden wanneer het glashelder is dat alle belangrijke partijen achter een gezamenlijk actieplan staan.

Het VFD heeft ondertussen zo'n actieplan uitgewerkt (zie bijlage 1). O.i. drukt dit uit wat alle organisaties die bij diagnostiek betrokken zijn, veranderd willen zien. Wij willen u hierbij vragen dit actieplan te bespreken binnen uw vereniging, organisatie, bestuur, faculteits- of afdelingsraad... Indien u achter het plan kunt staan, dan stuurt u de mandaatbrief (bijlage 2) ondertekend terug d.m.v. de reeds gefrankeerde retourenveloppe, graag voor 1 oktober 2007. Indien u over dit initiatief nog vragen hebt of meer informatie wenst dan kunt u terecht bij ondergetekende.

- Volgende organisaties reageerden positief:
  - Arteveldehogeschool Gent, paramedische opleidingen
  - Belgische Federatie van Psychologen (BFP)
  - Centrum voor Ontwikkelingsstoornissen, Gent
  - Federatie van Centra voor Ambulante Revalidatie
  - Federatie van Consultatiebureaus
  - Katholieke Hogeschool Zuidwest Vlaanderen
  - Katholieke Universiteit Leuven, Centrum voor Schoolpsychologie
  - Katholieke Universiteit Leuven, Faculteit Bewegings- en Revalidatiewetenschappen
  - Lessius Hogeschool, departement Toegepaste Psychologie, Psychodiagnostisch Centrum
  - Sig vzw
  - Universiteit Gent, Faculteit Psychologische en Pedagogische Wetenschappen, Testotheek
  - Universiteit Gent, Laboratorium voor Neuropsychologie
  - Vlaamse Vereniging van Psychomotorisch Therapeuten (VVPT)
  - Vlaamse Vereniging voor Schoolpsychologie (VVSP)
  - Vlaams Welzijnsverbond (VWV)
  - Vrije CLB-koepel
  - Vrije Universiteit Brussel, Faculteit Psychologische en Educatieve Wetenschappen

Het VFD zal in 2008 actie ondernemen om het actieplan te bespreken op beleidsniveau.

4.5 Interscorebetrouwbaarheid urgentiescores

Aan het VFD, samen met anderen, is gevraagd om in te schrijven op een onderzoeksopdracht van het VAPH aangaande urgentiecodes (Interscorebetrouwbaarheid urgentiescores). Omdat de andere aangeschrevenen ook VFD-lid zijn, zijn zij door de voorzitter gecontacteerd om te over-

² Zie o.a. de VFD-enquête (Mark Schittekatte (red), Rondvraag naar het diagnostisch instrumentarium en de noden in Vlaanderen, TOKK, 2003, nr 2, 50-62) en de studie o.l.v. prof. dr. Hans Grietens (Katrien Sniekers, Onderzoeken naar diagnostiek in Vlaanderen en Europa, intern document VAPH, 2003)

leggen hoe het VFD hierop kan reageren. Dit betekent in ieder geval dat het VFD in het VAPH iets betekent!

Johnny Fontaine en Mark Schittekatte (UGent) bleken geïnteresseerd om samen met het VFD hiervoor te kandideren. En de opdracht werd hen toegewezen en het contract is getekend. Een onderzoeker kan tegen september 2008 aangeworven worden. Het VAHP stortte reeds een aanbetaling op rekening van het VFD.

4.6 Symposium 2008

In 2007 zou een nieuw symposium voorbereid worden. Hiervoor werd echter nog geen concrete actie ondernomen.

4.7 Website

Er wordt een serieuze poging gedaan om de website enkele keren per jaar up-to-date te maken, niet eenvoudig.

5 Perspectieven voor 2008

- Verdere uitbouw van de website
- Finalisering van het project “Diagnostiek op de beleidskaart”
- Wetenschappelijk onderzoek: “Interscorebetrouwbaarheid urgentiescores”

Over de concrete perspectieven wordt beslist op de Statutaire Algemene Vergadering van 11 maart 2008.